

Trend výstavby ozbrojených sil NATO

Podplukovník ing. Jiří J o h n

Zpracování vojenského rozpočtu na rok 1970 spojily všechny členské státy NATO s větším či menším přehodnocováním výsledků výstavby ozbrojených sil dosažených v šedesátých letech. Projevily úsilí přizpůsobit vojenské výdaje ve zpracovávaném návrhu na rok 1970 i v perspektivním dlouhodobém plánování co nejvíce vojenským potřebám sedmdesátých let,¹⁾ přičemž braly v úvahu technické²⁾ i ekonomické možnosti.³⁾ Z tohoto hlediska vystupuje vojenský rozpočet na rok 1970 svým významem oproti rozpočtu posledních let do popředí.

Při zpracování členské státy projevily snahu oprostit rozpočet od všech položek, které už ztratily, nebo ztrácejí význam. Úspěšná opatření realizovaly i v případech, kdy příslušná analýza nebyla dovedena do konce, kdy však již bylo zřejmé, že doposud vynakládané finanční prostředky jsou neúměrně dosaženým výsledkům nebo perspektivním potřebám. K nehlubším a nejzásadnějším opatřením přikročily Spojené státy americké, kde již bezprostředně po nástupu Nixonovy vlády byla v ozbrojených silách zahájena rozsáhlá rozborová činnost. Naproti tomu ve Francii setrvávání v dosavadní orientaci výstavby ozbrojených sil nevytváří předpoklady zásadnějšího řešení.

NATO

V roce 1970 dochází v úhrnu vojenských výdajů členských států NATO v důsledku poměrně značného snížení amerického vojenského rozpočtu k poklesu z asi 105 miliard dolarů na 100 miliard dolarů, tj. o téměř 5 %, v reálné hodnotě o 5 až 7 %. Spojené státy americké se nadále podílejí na úhrnu vojenských výdajů NATO rozhodujícím podílem. V dlouhodobé době je vzhledem k vývoji v USA pravděpodobnější dočasné snižování úhrnu vojenských výdajů NATO než zvyšování.

¹⁾ Orientace ozbrojených sil NATO ke zvyšování kvality na úkor kvantity se dále zvyrazní. Ozbrojené síly mají být použitelné ve válce jakéhokoli druhu s důrazem na Evropu. Význam strategického deterentu se nezmenší, odtud nadále prioritou strategických sil.

²⁾ V první polovině sedmdesátých let mohou být realizovány výsledky výzkumu a vývoje šedesátých let, v druhé polovině sedmdesátých let výsledky vývoje první poloviny sedmdesátých let.

³⁾ S předpokládaným růstem hrubého národního produktu ve všech státech NATO existují předpoklady pro růst vojenských výdajů bez zvýšení jejich podílu na národním hospodářství. Tato zásada bude i v sedmdesátých letech plně respektována, nejen vzhledem k déle trvajícím významu úspěšného hospodářského rozvoje v rámci soužití dvou společenských soustav, ale též jako součást protinflačního boje.

Úspory nezasahují rozhodující oblasti výstavby ozbrojených sil. Čas od času se zhoršující poměr mezi provozními a investičními náklady v neprospěch investičních nákladů bude řešen jako doposud snižováním počtů ozbrojených sil i civilních zaměstnanců a omezováním současného zařízení. K této tendenci vytváří předpoklady kvalitativní rozvoj ozbrojených sil, jehož zvýrazňující se součástí je výzkum a vývoj. I když podíl výzkumu se mírně zvyšuje, rozhodující finanční prostředky jsou a v dohledné perspektivě budou věnovány na vývoj. Z toho můžeme vyvodit, že v dohledné době nedojde k zavádění převratných zbraňových systémů do výzbroje. Dokončení výstavby strategických jaderných sil na bázi ponorek s jaderným pohonem v roce 1970 ve Velké Británii a pokračování ve výstavbě strategické jaderné síly ve Francii rozhodující postavení USA v této oblasti neovlivní.

USA

Vojenský rozpočet na rok 1970 (od 1. července 1970) ve výši 73,6 miliardy dolarů je ve srovnání s rokem 1969 nižší v normální hodnotě o 7,3 %, v reálné hodnotě o 9–12 %. Snížení je důsledkem úsporných opatření⁴⁾ a omezování americké intervence ve Vietnamu. V dalších letech je nejvyšší pravděpodobně další, byť již ne tak prudké snižování vojenských výdajů až do vyčerpání možností daných vietnamizací konfliktu ve Vietnamu a pokračováním racionalizačních opatření.

Soustředěním finančních prostředků na nejdůležitější programy má se bojeschopnost a síla amerických ozbrojených sil přes snižování vojenských výdajů dále zvyšovat. USA kladou důraz na zkvalitňování strategických jaderných sil, které mají soustavně posilovat, pokud nedojde k omezujícím dohodám mezi USA a SSSR, dále zkvalitňování současných raketových útočných systémů odpalovaných ze země i z ponorek. Letectvo však nemá pozbýt svůj význam ani v budoucnu.⁵⁾ Operačně taktické síly si mají udržet svoji sílu a nejvyšší použitelnost. V rámci jejich zkvalitňování se nadále zvyšují palebná síla a

pohyblivost. Možnosti jejich rychlého nasazení a soustředění i v odlehlých oblastech mají zvýšit velkokapacitní letouny zaváděné do operační použitelnosti. Nižší počty operačně taktických sil mají nahradit kromě růstu kvality též zvýšené úsilí spojenců v jejich vlastních prostorech.

Velká Británie

V rozpočtovém roce 1970 (od 1. dubna) se počítá na vojenské výdaje s částkou 2 280 milionů liber (5,4 miliardy dolarů). V nominální hodnotě dochází ke zvýšení o 0,8 %, v reálné hodnotě však dochází ke snížení o 5,6 %. V této tendenci hodlá britská vláda pokračovat až bude podíl vojenských výdajů na hrubém národním produktu 4,5–5,0 % (v roce 1970 činí tento podíl 5,5 %). Pokles vojenských výdajů v reálné hodnotě je umožňován snižováním počtů, omezením závazků východně od Suez a dalšími racionalizačními a úspornými opatřeními. S úspornými opatřeními se počítá pro první polovinu sedmdesátých let.

V sedmdesátých letech se má dále zvýraznit orientace britských ozbrojených sil na Evropu a spolupráce s kontinentálními evropskými státy.

Již v roce 1969 se staly ponorky s jaderným pohonem vyzbrojené řízenými střelami Polaris výlučnou jadernou strategickou silou. V roce 1970 má být zavedena do operační použitelnosti čtvrtá ponorka s jaderným pohonem, čímž budou britské strategické síly dobudovány.

Ostatní součásti britských ozbrojených sil budou nadále zkvalitňovány zaváděním nových zbraní bojové techniky do výzbroje. Jde zejména o obrněnou a palebnou techniku pro pozemní síly, novou progresivnější leteckou techniku a stavbu nových moderních lodí vyzbrojených řízenými střelami.

NSR

Přímé vojenské výdaje na rok 1970 (24,5 miliardy DM)⁶⁾ jsou ve srovnání s rokem 1969 vyšší o 10,8 % v nominální hodnotě, v reálné hodnotě o 7–8 %. V dalších letech se mají vojenské výdaje podle dlouhodobého výhledového plánu dále zvyšovat. Počítá se s méně progresivním růstem než v roce 1970. Vzhledem k nutnému růstu platů a příspěvků na sociální zabezpečení se začíná znovu zhoršovat poměr mezi provozními a investičními náklady v neprospěch investičních. Je pravděpodobné, že v rámci reorganizace plánované na počátek sedmde-

⁴⁾ Úsporná opatření týkající se rozpočtového roku 1970 byla zahájena již na sklonku kalendářního roku 1969. Kromě snižování počtů, na něž má vliv též probíhající vietnamizace konfliktu ve Vietnamu, jde o vyřazování nebo omezení činnosti řady vojenských základů, vyřazování zastaralé techniky, zejména námořní, letecké aj.

⁵⁾ V roce 1970 se zvýrazňuje vývoj nového perspektivního strategického bombardovacího letounu.

⁶⁾ 6,8 miliard dolarů

sátých let, dojde ke snižování počtů s cílem odstranit tento dlouhodobě neúnosný vývoj.

V první polovině sedmdesátých let má NSR realizovat řadu významných investičních programů. Jde o doplňování počtů již zavedených soudobých zbraní a bojové techniky ve výzbroji pozemních sil a vojenského letectva⁷⁾ a o dodávky amerických letounů RF-4 E Phantom. V druhé polovině sedmdesátých let bude zaváděna do výzbroje dnes vyvíjená vojenská technika, zejména bojový letoun MRCA 75 a zlepšená verze tanku Leopard, označená II.

Francie

Vojenský rozpočet na rok 1970 činí 27 168 miliónů Ffrs (4,8 miliardy dolarů). Zvýšení oproti roku 1969 v nominální hodnotě činí 4,7 %, v reálné hodnotě pouze 0,8 %.

Výstavba ozbrojených sil NATO bude probíhat v sedmdesátých letech v podstatě stejným způsobem jako v uplynulém desetiletí: soustavným zkvalitňováním ozbrojených sil za současného snižování počtů. Přehodnocování ozbrojených sil spojené s pracemi na návrhu rozpočtu na rok 1970, které se stává i když ne v tak výrazné formě v rámci dlouhodobého plánování výstavby ozbrojených sil trvalou záležitostí, má zabezpečit soustředění finančních prostředků na nejdůležitější programy.

V sedmdesátých letech nedojde zřejmě k zavádění nových převratných zbraňových systémů do výzbroje. Úlohou zvýrazňujícího se výzkumu bude vytvořit předpoklady dalšího kvalitativního růstu možná již na vyšší úrovni, v osmdesátých letech.

V dalších letech můžeme počítat s obdobným vývojem jako v roce 1970.

Výstavba francouzských strategických sil, přestože se značně protahuje oproti původnímu plánu,⁸⁾ stále více a více ztěžuje výstavbu ostatních složek ozbrojených sil, kde sice probíhá soustavné zkvalitňování výzbroje,⁹⁾ avšak jejich modernizace se stává neúnosně dlouhodobou záležitostí.

Ostatní státy

Šeobecně dochází k růstu vojenských výdajů. Nejvyšší přírůstek oproti roku 1969 (11,5 %) byl v Holandsku. U všech složek ozbrojených sil probíhá dlouhodobý program modernizace, jehož cílem je postupně zkvalitňovat výzbroj. Vzhledem k postupnému přezbrojování v poměrně malých počtech bude proces modernizace v průběhu sedmdesátých let nepřetržitý.

⁷⁾ Tanky Leopard, letouny F 104-G, G/91/T, Transall aj.

⁸⁾ U strategických jaderných sil první generace (letouny Mirage IV) se projevilo zpoždění téměř dvou let; zpoždění výstavby strategických jaderných sil druhé generace (pozemní protizemní řízené střely), se odhaduje rovněž na 2 roky

(výstavba bude trvat asi do roku 1972) a kromě toho se snižují počty. Strategické jaderné síly třetí generace (ponorky s jaderným pohonem vyzbrojené řízenými střelami) budou dobudovány až koncem sedmdesátých let.

⁹⁾ Zejména v poslední době se zvýrazňuje výstavba operačně taktických jaderných prostředků.